

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZALLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor a. m. keddén, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ara évi negyedszer 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: négyhavas sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. bérletdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A nyilatkozati cikkek sora után 15 kr. előleges beküldés mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középuteza, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

A ,K. KÖZLÖNY'

oct.—decz. folyamára.

Előfizetési ára:

Egészévre	12 forint.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „

Az előfizetési pénz jelen hó végéig
kiadónk Stein János középütczei kereske-
désébe rendes posta útfón beküldhető.
Kolozsvárt, sept. 12. 1864.

A „K. K.” szerkesztősége.

Kolozsvár, sept. 29.

(D) Galaczi Buda Imre urnak egy cikke
jött te hozzánk, a melyet mint megtámadott
fél állítólagos védelmét közreadunk ugyan, ha-
bár a t. ur itt nem az övédelemre szorítko-
zik, hanem alkalmat vesz oly eszméinek hir-
detésére, a miknek mi a „Közlöny” hasábjait
nem örömet nyitnók meg, mintán a sajtó
szigora miatt végre is mi huznók a rövidebbet.

Egy pár ember Erdélyben nagyon furcsa
álláspontot vett magának; a nemzetre, illetőleg
a nemzet bölcséire bizzák, hogy ezt vagy
amazit fegyvék, ők tanácsot nem adnak, de
mégis állítják, hogy a nemzet, vagyis annak
bölcséi rosszul cselekszenek, s habár rosszalják,
ők magok még sem mennek elől a máskép
cselekvésben; pedig ha ők ténnek az okosab-
bat, kérdésen kívül a nemzet követné őket,
s bölcséit mint álbölcséket cserben hagyán.

Valamely politikai cselekmény vagy egye-
sek, vagy pártok, vagy az összes nemzet
cselekménye. Ha egyeseké, ugy ezek vagy a
törvény határain belül mozognak, vagy a tör-
vénybe ütköznek; ha belül mozognak, az
senkinek sincs joga az egyéni nézet és vé-
lemény szabadságát kárhóztatni, ha pedig a
büntető törvénybe ütköznek, ugy azok elég
szigorúak.

Továbbá, ha ezen cselekmény, mint párt-
cselekmény tűnik fel, senkinek sincs joga a
pártot is kárhóztatni, ha meggyőződését kö-
veti s még annival kevésbbé, ha saját nem-
zeténél többségben van, mert a társadalom
jóllelte nem abstract elméletek, hanem a köz-
vélemény által áll fen, s még az ostobaság
is polgári nyugalomra vezet, ha valamely
nemzet többsége ostoba; mert az egység még
az ostobaságban is erőt ad.

Ha pedig valamely cselekmény nem is
egyén nem is párt, hanem egy nemzet csele-
kménye, akkor ugyan, ha egy új Amos pró-
féta áll is elé, azon nemzet kebelében új
meggyőződés nem terem, meggy az a maga
utján, meg lehet, hogy saját veszélyére, de
az az ő dolga, ha ő kész magát feláldozni,
ebben őt senki sem generozhatja.

Ha ez általánosságot a jelen viszonyokra
alkalmazzuk, mi joga van B. I. urnak pél-
dálul ezen sorok íróját kárhóztatni, ha ő a
mostani törvényhozási s közkormányzati cse-
lekvéstől távol marad azért, mert meggyőző-
dése szerint a jól belátható eredményekért
felelősséget magára nem veheti?

Viszont mi joga van B. I. urnak több
egyént, a mely egy hasonló nézetben öz-
pontosulva pártnak neveztetik, megtámadni
azzal, hogy passivitása által egy nemzetet
végromláshoz visz. Hisz a párt nem fogja
czófánál fogva sem B. I. urat sem a nem-

zetet, hogy maga után vonszolja; ám csele-
kedjék B. I. ur, vagy cselekedjék a nemzet
a mint jobbnak látja; de ezen párt nem te-
het róla, ha ő maga meggyőződésénél fogva
szintén jobbnak látja a közdolgozban részt
nem venni, s azoknak folyásával meg nem
elégedni.

És végül, ha bizonyos körülmények egy
egész nemzetnek nincsenek inyére, ha egy
egész nemzet nem akar bizonyos helyzetben
cselekedni, de a lázadást sem akar kezdeni,
hogy a társadalmat felzavarja, hanem vár,
minő joggal támadhatná meg B. I. ur ezért a
nemzetet?

Ki kárhóztathatja el Izrael népét, hogy ő
ös prófétájának szívéhez olvadozt hitét a világ
megváltója tanainak feláldozni nem akarta,
habár a meggyőződés oda vitte őt, hogy nagy
birodalma szétbomlott, és a nép földönfutó
lett szétszórva a világon?

Az opportunitás hősei kárhóztatták tettüket
évezreden át, de ők jellemet mutattak ki, s
nevők mint nagy tragédia egyéniség áll a
világ-társadalomban, mely 1800 esztendő
mulva ismerte el őket megint embereknek. De
im a jellem mit adott? azt, hogy e nép 1800
éven át üldözöttve s világon bujdosva is
historiai nevét fentartá, s ma él, polgári jo-
got nyert mindenfelé, s még egyszer ezer-
nyolezszáz esztendő alatt lehet Izrael népének
külön dicső és szabad hazája is.

A nép, a melynek jelleme van, a mely
ősei szokásait, hitét, törvényeit fel nem adja,
lehet szerencsétlen, lehet üldözött, de soha,
soha sem veszhet el.

Nem lehet tehát senkinek vádolni a nem-
zetet, ha meggyőződését követi, ha balsorsát
türi, habár az opportunitás szempontjainak
engedve jobb sorsot bírhatna. A nemzetnek
éppen annyi joga, mint az egyének saját
nézeteit követni; és a nemzet az egyén felett
még azon előnnyel is bír, hogy ő meggyő-
ződésének csak éveit, talán évszázadait ál-
dozza fel, de magát nem, mert egy jellemes
nemzet éppen kitartó jellemében bírja örök
létezésének bizonyosságát.

Mik már most B. I. urék, e három kate-
goriából? Egyének-e, párt-e vagy maga a
nemzet? Egyének, ha csak ketten-hárman
vannak, párt ha pár százan vannak; a nem-
zet semmi esetre nem, mert abból legalább
egy párt kiválnék, az, mely most a passiv
magatartást véli legüdvösebbnek.

Tehát, ha egyének, vagy pártok s nem-
zetük eddig követett taktikáját helytelennek
és vészthozónak ítélik, miért nem követnek
mint egyének, vagy mint párt más taktikát,
hisz abban senki sem gátolja. Ha az ország-
gyűlés majoritását, mely akkor is absolut
majoritás, ha a székely és magyar képviselő
részt vennének, ez utóbbi minoritás ca-
pacitálni képes lehetne, ugy B. I. ur egyedül
is éppen oly képességgel bír; mert ha ott
valódi akarat van a magyar szempontok el-
fogadására, ugy elfogadják azt akár harmincz,
akár egy mondja.

De im B. I. ur alábbi cikkében terroris-
musról is beszél. E nyilatkozata szinte ke-
délyességbe hozott azon szomorú percünkben,
midőn B. I. ur alább közlendő levelét olvas-
tuk, meg nem foghatva, hogyan jöhetett ily
eszmékre az a Buda Imre, kit lapunkban írott
egy pár cikkéről elég világos főnek s szép
tollu embernek ismerünk? Valóban elmoso-
lyodtunk, hogy az a B. I., ki mint tízár pa-
rancsnok szembenézett az ágyuk dörgéseivel,
s a harc nehéz sebeit viselte testén, képes
lehetne a passivitás igen szelíd emberei által
magát terrorizáltatni?

Hagyja ön, hogy az ily terrorizálásról be-

széljen a „Botschafter” és társai, magyar
emberhez ily naivság nem illik. Ugyan kit
terrorizálhatna a hallgató magyar, és minő
eszközökkel.

Kérdjük hol vannak fegyvereseink, hol
guerilláink, vagy vetemedünk-e magyarokul
annyira, hogy az ellenézetet vagy az ellen-
fölt lázzáronik orgyilkaival némissuk el?
Van-e titkos kormányunk orgyilkos halálíté-
teivel, készítettünk-e bombákat, kézi gránátokat?

Mindezen dolgok a passiv politikával tö-
kéletesen ellenkeznek.

Vagy tán azt mondja erre, hogy terrori-
zálják önöket a közvélemény által. Ám, ha
a közvélemény oly nagy, hajoljanak meg
előtte, vagy mint, kik lelökben furdalást
éreznek a haza jövője felett, melyet a néze-
tük szerint balirányú közvélemény végveszély-
lyel fenyeget, emelkedjenek e közvélemény
fölé; dörögjék füllükbe az ig zságot, menje-
nek a tettek terére, cselekedjenek. Ki bántja,
kérjük azokat, a kik ma activ politikát kö-
vetnek? Eszett-e el csak egy hajszáluk? Nem
esett; a passiv magatartás nem szokott ter-
rorizálni.

Nincs nevetségesebb, mint akár egyént,
akár nemzetet azért vádolni, hogy a politikai
cselekvés teréről visszavonul; mert hisz éppen
itt ő természetét tagadja meg, s egy szomorú
kénytelenségnek enged. A passiv maga-
tartás a legnagyobb vértanúság éppen az em-
ber cselekvő természeténél fogva. Senki sem
keresi szándékosan ez állapotot. Erdély leg-
cselekvőbb, legfényesebb multu fiai élnek visz-
szavonultságban; vajlon szükség-e sürgetni
őket, hogy ott, hol meggyőződésükkel a cse-
lekvés terére visszaléphetnek, el ne mulaszták
azt tenni? Bizonyára csak a félbolond mel-
lőzné el a kinálkozó alkalmat. Így itt nincs
szükség leczkéré.

Még egyet kell elmondanunk. Különböz-
tessék meg a passiv magatartást a politikai
negativitól. A passiv magatartás eltűnni min-
dönt, és várni; de cselekedni más téren a
nemzet önfentartására és haladására, s mel-
tálynolni a kormány oly intézkedéseit, a me-
lyek politikai elveket nem involválnak, de a
haza vagy egyénei sorsára nézve tödvös be-
folást gyakorolnak. A negatio: ellenszegülni
mindennek, hogy nemzetet és egyénen az
állam minden követelése fegyvererővel haj-
tasák végre, sőt még a jó és tödvös intéz-
keket is határozottan visszaszantítani. Ez
a negatio.

A mi passiv politikánk, értjük kiválólag
lapunk irányát, a negatiót nem hirdeti, s nem
is hirdette, s a mennyi részben ide átcapás
is történt egykor itt ott, mi annak szintén nem
öröndénk.

Mi elismerjük a kormány hatalmát, a mely
ökösödés szerint jogosult uralkodónk nevé-
ben cselekszik; mi nem állunk ellent akár
asolutisták, akár alkotmányosertü közegek
által érvényesítet intézvényeit, csak hogy mi
akotmányunkhoz és a jogfolytonossághoz ra-
szkodunk.

Egy szóval törvényhozóink nem lehetnek né-
zettik szerint a kormány tettleges segélyére
oy elvek befolyása alatt, melyeket nem ér-
tettek, és magukénak nem vallhatnak. Min-
dnesetre tökéletes szabadsága van mindenki-
nk meggyőződése szerint cselekedni, s ezt
sm B. I. ur, sem talán létezhető pártja meg
sm tagadhatja senkitől.

Nem elegyedhetünk B. I. ur cikké el-
leben melyebb fejtegetésekbe, habár örömet
nnök, fájdalom itt a sajtó törvények korlá-
it látjuk; csak atyáink példájára bivatko-
unk ismételve: az 1741-ki dieta egyenesen
törvények szerint volt összealkotva, csak

annyi hiánya volt, hogy a statuum praeses
nem választott, hanem kinevezett vala, s
csak e kis kérdés miatt is a rendek kinyilat-
koztaták, hogy ez nem dieta, hanem gyűlés,
s hogy ennél fogva itt törvényt nem is hoz-
hatnak, mert a gyűlés erre illetéktelen mig
akár melyik tagja ellen a megirt törvények
értelmében kifogást tehetnek.

És nem is lett dieta abból, mig a válasz-
tott status elnök meg nem erősítettett, s he-
lyét el nem foglalta. S ha az uralkodó akkor
nem hajlott volna a nemzet törvényes kívá-
natára mostanig, bizonyára a nemzet éppen
mostanig nem is vett volna részt a törvény
hozásban.

És most itt közöljük Buda ur levelét a
mint következik.

Galacz, sept. 24.

A „Kolozsvári Közlöny” idei 17-dik sept.
110 dik számában „Egy pár szó” czimezet
alatt, egy valaki Hunyadmegyéből B. E. I.
lárva alatt, a „Korunk” 89-ik számában meg-
jelent cikkemet akarja czáfolni; mi ha czá-
folat volna nem szólnék, de B. E. I. oly
tetteket, mik cikkemben nincsenek, valóknak
emlit, s oly rágalmatokat tényeknek mond,
mik e sorok írására kényszeritenek.

E lapok tisztelt szerkesztője remélem mint
B. E. I.-től ugy tölem sem fogja megtagadni
a szóhatást, megengedni mellettem felettem
pálcát törnének, hogy a hunyadmegyei ál-
arczos „Egy pár szó” írja elé lépve az
egész nemzet előtt megjelenhessek; mert mi
könnyebb jelen időben, mint egyes véle-
nyezőt ócsárolni, gyanúsítani, elveit és hazafi-
ságát kétféle vonni, és mi nehezebb mint
hirlapi teren ezek ellen bizonyítani.

Eszembe jut a spanyol inquisitio, a
Vehmgericht, ugy látszik nálunk is egy idő
óta éppen oly lárvások hozzák az itéletet.

Egy magyarnak, ugy B. E. I. hazafiságá-
ban sem kételkedem, de sajnálom, hogy „Egy
pár szó” írja ezen betűk máskjára alatt csak,
bátorkodik a közönség elé lépni; mert ugye
csak az alatt lehet engem gyanúsítani?

Mint hunyadmegyei, s innen akarván rá-
galmazni, de nem czáfolni, ugye adag taga-
dási tulajdonsággal kell bírnia önnök, ha el
nem ismeri, hogy eddig még mind mellettem
bizonyított az idő.

Kimondtam a „Korunk” 89-dik számában
megjelent cikkemben, hogy a passivitásnak
barátja vagyok, de csak azon határig, melyen
tul nemzetemet veszélyeztetve nem látom; a
határ feletti bírálgatást azonban minden egyes
magyarnak belátására bízom, hogy saját
egényi nézetemet kifejezzem, de hogy elhall-
gattam mi módon s mily uton óhajtom a vé-
delmet, azt éppen azon okból tettem, mert
sokkal kisebbnek tudom magamat, hogysem
a nemzet bölcséinek utat szabjak.

Ha a passivitás egyedüli biztos alap
alkotmányunk visszaszerzésére, egy miért nem
követjük ugyanazon nemzet bölcséit és példát,
kik megmutatták nekünk, hogy a passivitás-
nak is vannak teendői?

A pesti országgyűlés nem tette-e félre a
visszaszantított első feliratot? a szebeni gyű-
lésre — első választásra — nem jelentek-e meg
a nemzet bölcséi? nem tanácsokztak teendő-
jük felől? s nem kísérelték-e meg a trónhoz
járulni? a passivitás teendőinek ha ily pél-
dáival bírnak, miért döntöttük önmagunkat
az első fellépés sikertelensége miatt oly hely-
zetbe, mit most „negatio”-nak neveznek,
s mit közelebből egy magyar nekem így
fejtett meg: nekünk teendők most a merev
tétlenség; vajlon nem működik-e ebben is ily
álczos mystificatio terrorizáció?

A negatio embereinek íróasztalán hever-
nek régi törvénykönyveink, nem akarják látni,
hogy nemcsak házuk külsőben kívül, hanem
azon belül is fejük felett az osztrák törvény
ss-ai lebegnek; s midőn a régi törvények
mellett negatioval kardoskodnak, nem gondol-
nak a valóra, arra tudniillik, hogy azok ne-
künk az octoberi diplomában csak meg van-
nak ígérve, de még nincsenek megadva, és
nem fontolják meg komolyan azon haladást,
mit bárhogy is kicsinyeljünk, de nem tagad-

hatunk, mit a társnemzetek negatíon által szabad tört nyerve, már eddig is tettek.

En minden nemzet haladásán örvendek, de mégis helyen látom itt ugyan B. E. I. cikikére hivatkozni s a negatív követőt az egész utolsó előtti pontja figyelemztetni, mely a szabadság harczaira szól; azon pontból bárki is láthatja, hogy ugyanazon megczafolni akart cikikem értelme szerint mi mindig megszűnik és soha magunk körül nem tekintünk, örönkben bizakodunk, s szomszédainkat számba sem vesszük; hogy pedig minden történt, a világszabadság érdekében, azt B. E. I. talán jobban tudja, én annyit tudok, hogy: sok áldozat hullott, sok víz folyt, de szabadság még sincs.

Nézeteim nem elv, hanem tactica körültekintő, s midőn elv, vagy ha jobban tetszik „zászló” változtatással vádoltam, úgy ön B. E. I. éppen azon homályban van az elv és tactica közti különbséggel, mint azok, kik a kormányt az uralkodó személyével azonosnak lenni mondják.

Legitimitás az én politikai hitem; s ugye B. E. I. ur öné is az? Itt hát kezdetünk egymásnak; de ön azt hiszi, hogy a legitimitást már nem is a passivitás, hanem az egy éven inneni negatív utján érendi el hamarabb; én pedig azt hiszem, hogy oly uton, mely még cselekvést is enged. Itt elvünk egymástól, ünt utjánban nem gátolom, sőt legjobb sikert kívánok; de ha nem követem ünt, ne gyanúsítson és ne méltatlankodjék oly „riadó” és „utánam előre” félelkek; várjuk be mindketten az eredményt s meglátandjuk melyik ut jobb, biztosabb, s a célt elérve megint kezdet szorítunk, ha tudniillik a lárvát leteszi, és öre ismerék.

Kíván-e ön tölem több nyíltságot? vagy még tán azt is kívánja tudni, hogyan gondolom én azt a védelmet? elmondom; de nem azért mintha a nemzet bölcsesének tanácsot akarnék adni, hanem azért, hogy mindenki szívembe nézhessen. Egy kérdést intézek ön-höz fejte meg magának.

A múlt évben, midőn még a passivitás terén álltunk, a nemzet követi Szebenbe gyűlték, tanácskoztak, feliratot nyújtottak át; mi eredménye volt? nem mondhatom semmi, de sőt reánk nézve igen tanulságos, — a pozitívot tehát vesztettünk, s a parlamentterrel a várfalain kívül még beszélni sem akartak. Valjon később ha positionkat nem oda a hová most (negatív), hanem más irányba változtattuk, a várfalai közé pedig a nélkül, hogy erőnkét egészen igénybe vennők, oly bátor férfiakat küldünk követjeink sorából, és oly számmal, a hány a künt levő seregért szólhasson, és a hány elégséges, hogy a vár ura velők szóra álljon, valjon ezek is minden hírnélkül tértek volna vissza? Alig hiszem; vagy jót vagy rosszat mondtak volna, ha jót, úgy a várkapui előtt várakozó helyzetben álló követi hadtest előtt megnyitlak volna a várkapui, valamint ellenkező esetben minden gátolás nélkül, a künt levők e tért elhagyhatják a nélkül, hogy a parlamenttereken kívül több veszteség érte volna a nemzetet. Valjon így az elforgácsolástól nem volna jobban védve Erdélyben — a magyarság?

Óhajtanám, hogy mind a t. olvasó, mind B. E. I. jól megértsen. Védelmem befizetem. Ittjén az erényes részrehajlatlan tribunál!

Galaczi Buda Imre.

Páris, sept. 19. 1864.

A párisi magyar-egylet célja, iránya és megnyitása.

Társaság az ember természetes szüksége. Itt talál a megismerodott szív vigasztalást, a szenvedő gyógy irt, az ingadozó támaszt és a szűkülőkedő segédelmet. De soha oly nagy szükségünk nincs a vigasztalás, és segédlemre, mint midőn a hazától távol más országok szokásait, tudományait, iparait igyekszünk elsajátítani, hogy a mi jó és célszerűt, átplantáljuk saját hazánk földébe. A munka közt meglephet a betegség s ennek folytán a nyomor, mily jól esik, ha ekkor van egy biztos hely, a hová annál bátrabban folyamodhatunk, mivel mi is tagjai vagyunk. Fájdamunka megnyihit, könyveinket felszárítják már csak azon tudat, hogy a segély rokonkeblek adománya, hiszen ezen társaság magyar. Igen, mert ime a kétes jövő örömdetes multá vált, az alakulandó magyar-egylet megalakult. És ez annál örömdetesebb, mivel Párisban történt. E tömörkedő világ-városban, e közel két millió nép között úgy elvesz az ember, mint egy csepp víz a tenger nagy tömegében. Itt az élvezet s gyönyör, a munka és fáradság összpontosítása miatt mindenki csak önmagára van utalva s igazán betelik a költő szava:

Kit érdekel a más sebe?

Elég egy szívnek a magáé;

Elég, csak azt köthesse be!

Hogy ez egy szíven — magyar szíven — netalán ejtendő seb behegésztesére másra

ne szoruljunk, elhatároztuk egygyé lenni, társaságot alkotni. Ezen társaság lesz menedékünk, ha testünk erejét pusztító betegség akarja felemészteni, s ha szívünk melegt megsemmisítéssel fenyegeti a részvét hiánya; de másfelől e lesz kapocs, mely lelkünket szüntelen összefüggésben tartja a szeretett hazával. Ime a párisi magyar-egylet célja, a mit alapszabályunk e szavakkal fejez ki: „Az egylet célja segíteni a szükséges levő honfiakat; és „összetartani a magyarokat.” És itt természetesen merül fel azon kérdés: honnan vesszük az erre szükséges pénzösszeget? „... részvények, bűntetések, aláírások — és adományokból.” A tagok havi részvénydíja egy frank huszonöt centimes, vagyis 50 kr. osztrák értékben. A jövedelem háromötöde segédelmekre fordítandó, egyötödével magyar lapokat járattunk; így szól a 8-dik fejezet, „mert a társaság kitűzött célját gyakori összejövetelek, olvasó terem, könyvtár, s más az emberi szellem művelésére alkalmas eszközök által is igyekszik elérni.” Ime törvényt alkotunk, de végrehajtani kezdetben vajmi nehéz. Pénz a dolog természeté szerint még nincs és a havi részvényt azonnal kiadni kezünk közül annyit lenne, mint elmeszeni az egylet működésének fonatát. Tehát eljárujk az olvasó terembe, azért, hogy ne olvassunk. Hiszen jár ugyan most is a „Vasárnapi Ujság” és a „Magyar Sajtó”, de e két lap még kézbe se jut 30—40 ember között. Én egész életemben azt tapasztaltam, hogy az egyenes ut a legjobb. Mi is hát egyenesen a tisztelt szerkesztő és kiadó urakhoz fordulunk és kérjük, sziveskedjenek lapjaikkal bár félre segítségtünkre jönni. Fél év alatt már oly helyzetben leend pénztárunk, hogy a legfontosabb és legszükségesebb lapokat járathatja, a nélkül, hogy zsiabbasztaná az egylet más irányú munkásságát. Az irás azon szavaiban bizva, hogy: „a reménység meg nem szegényíti”, mi kérünk s teljes reményvel vagyunk, hogy megadatik kérésünk.

De a figyelmes olvasó lelkében eddig felmerült a kérdés: hát a jövedelem utolsó ötödéről hallgat az irás? ... „takarék pénztárba tétetik”, ezt olvassuk a 9-dik fejezetben. „Szükség esetében évenként egy rendkívüli rovatl történik, ez összeget 100 frankra ki egészíteti.” E rendelkezés célja eszközök, hogy egyletünk ne legyen csak ephemer jelenleg. Csekély ugyan ez összeg, de az adott körülmények között elég. Aztán meg csepekből áll a nagy tenger. Ezen évenkénti összeg, hitem és meggyőződésem szerint azon mutat mag, mely idővel oly terebélyes előfárá nővi ki magát, hogy árnyékában nem egy fáradt vándor talál enyhét a nyugodalmat. És ezen hitem még erősbül az azon remény által, hogy tehetősb honfiaink nem feleldik el mult levelemben tett felszólításomat és feleslegeikből segítendik e jó irányú egyletet.

Az ily szellemben összealkotott társaság állami fog részvényes és tiszteletbeli tagoktól Tiszteletbeli tagnak választható, a ki ismeretes a bazának tett szolgálatáról, és a ki hasznos lehet az egyletnek nézve (10. fejezet). Részvényes tag csak magyar lehet (11. fejezet). Amennyi e szó alatt nem csak magyar ajkú egyént értünk, hanem értjük mind azt, ki a kárpátok ölen született Királyhágón innen és tul, vallás és nemzetkülönbség nélkül.

Törvényünk lesz önmagunk és magyar hazánk becsületének fentartása, végrehajtatalom a szeretet. Az egylet szellemi és anyagi ügyeit az igazgató választmány kezeli, mely áll elnök, jegyző, pénztárnok — és 6 bizottmányi tagból, és a melyet az egylet önkömből évnegyedre választ. Ezenkívül a 21-dik fejezet értelmében: „Az elnök minden hónap első vasárnapján az egylet kebeléből 4—5 hetest nevez ki, a kik váltakozva minden östre 8-tól 11-ig az olvasó teremben telenek: elfogadni az ujan érkezöket és vendégeket, fentartani a rendet s ez által a társaság becsületét.”

Az egylet minden hónap első vasárnapján gyűlést tart. A gyűlésre minden tag köteles megjelenni. A gyűlés nyilvános. Minden politikai vitakozás ki van zárva a gyűlésből ug, mint a társalgásból. És végre: „Az egylet csak részvényes tagjai általános többségének kívánatára felosztható. Ez esetben az egylet alapökeje felosztható külföldi magyar-hazai irányú intézetek között.”

Ime a párisi magyar-egylet célja és iránya, a miből világos, hogy az egylet alaja a kölcsönösség. Terheit közösen osztjuk kölcsönösen élvezzük javadalmait.

Tegnap (sept. 18.) volt az alakító közgyűlés. Az alapszabályok felolvasása után megkezdődött a szavazás a hivatalnokokra. Szükséges tájékozás végett álljon itt a szavazás eredménye. Elnök: Litzner Otto, jegyző: Grs Pál, pénztárnok: Nigsti Antal, bizottmányi tagok: Metykó István, Witt Dávid, Láng Károly, Dávid Sándor, Nagy István és Stal Adolf. Az eredmény kijelentése után az idej

lenes hivatalnokok, vagy is az elönmunkálatok vezetői ünnepélyesen visszaléptek, mire a választott elnök felállván, megköszönte az egylet nevében az illetők fáradozásait és azután az egyletnek fordulván, az igazgató választmány nvevében köszönte meg az egyletnek bennök helyezett bizalmát és ígérte, hogy teljes erejükből igyekeznek e bizalomnak megfelelni.

Az egylet egyelőre még mostani helyén marad. Café des Terrasses Boulevard Beaumarchais 60.

Es most már részemről sincs egyéb hátra, mint megköszönni a társaság tagjainak egyenként és összesen azon buzgalmat, melyet a társaság megalakítása körül kifejtettek. Tölem, ki pár nap mulva e világ-várossal együtt itt hagyom ezen már megalakult egyletet is, fogadják öszinte köszönetemet azon nem egy kellemes óráért, melyet körülükben töltöttem! Eg áldása kísérje törekvéseket! A cél nem, az akarat erős és így a siker bizonyára nem fog kimaradni. De hogy itt künn e kis körben, s majd ott benn a hazában céljuk mindig részpartot érjen, egyetlen eszköz megmaradni azon uton, melyen most haladnak. Zászlójukon mint eddig, úgy ezután is ama nemes jelszó diszelegjen: Munka. Igen! mert munka az egyetlen biztos útja minden sikernek és haladásnak.

Rajta hát, fel a munkára;
Türve sora csapásait;
Vész-viharral szembe szálni,
Munka az, mi megtanít.

Nagy László.

Szebeni dolgok.

N-Szeben, sept. 28.

Az itt működő tartományi gyűlésből kiküldött bizottmányok közül aligha van egy is, melynek annyi dolga lenne, mint a kérvényezési bizottmányoknak. Különösen a román követelek eleitől fogva nagy gondot fordítottak arra, hogy minél több községi kérvényt nyújthassanak be. Szinte ambíció kérdéssé lett, hogy ki nyújt be kérvényt, s mint mondják az ily kérvények a felhatalmazási formulával együtt néha innen küldetnek az illető községi előjáróhoz, megadván ekép az eszmét e vagy ama tárgyú kérvényre. E tekintetben a szászok se maradtak hátra, kikre nézve a szellemi központ szintén s még inkább Szeben. Ez magyarázata annak, hogy majd minden ülés kezdetén efféle s néha igen hosszadalmas kérvények olvastatnak fel s utasítottak az illető bizottmányhoz. Egyik közelebbi ülésben egy oly községi kérvény olvastatott, melyben Schiller mondata idéztetik, mire maga a „H. Ztg.” megjegyzi, hogy bajosan hiszi, mikép a kérvény aláírói olvastak volna Schillert.

A mai ülés kezdetén is több ily kérvény utasított az illető bizottmányhoz.

Aztán olvastatott a kir. főkörmányszék felelete Obert és társai interpellációjára. Ebből kiderül, hogy az új vasúthálózati terv a kir. főkörmányszékkel csakugyan közöltetett.

Mán Gábor és társai sürgetösségi indítványt adtak be, hogy a főúti törőltessék el, s a direct adók szállíttassanak lejjebb.

Nem fogadtatott el sürgetösségi indítványul, hanem határozatott, hogy fordíttassék le, nyomattassék ki, s ugy tüzessék napirendre.

Napirenden volt a felirat, a hadseregki-gészítő törvény módosítása tárgyában.

A felirat bevezető része minden vita nélkül elfogadtatott.

Dr Haupt, Dr. Tentsch és Eitel több tételre nézve módosító indítványokat tesznek.

A vita és az ülés végét érte, a nélkül, hogy szavazásra került volna.

Ez ülés folyamának részletezése oly kevés érdeket nyújthatna, hogy ösztönözve éreztük magunkat, megkímélni attól az olvasót.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Alvincz, sept. 11.

A két testvérháza nagyobb része értelmbej- és jobbajinak fájdamla rokonzenvre talál ugyan Alvinczen is azon fensőbb helyen tett elhatározás miatt, mely az ország közérdeke ellenében az arad-szebeni zugvonallal akarja e szegény nyomorodott hazát boldogítani; mert itt Alvinczen is vannak, kik önzésüket s helyi érdekeiket az országos közérdeknek aláadni elég emelkedett gondolkodásnak, s így az erdélyi vasutügy megoldását mindig a n-várad-kolozsvári vonalra nézve óhajtották; de ha már így van, mint mi a hon java tekintetéből nem akartuk, s ha a szerencse Alvinczet éppen a szebeni vonal útjába helyezte, még pedig oly kedvezéssel, hogy a fő pályaudvar éppen helységünk szélén fog épülni, az országos érdek mellőzése miatti fájdamunkát elfojtva helyi érdekeink szem-

pontjából kecsgető reménnyel tekintgünk a már itt is megkezdett földmunkálatot. Határunkban három helyen készítik a töltéseket, s mint tudjuk, Aradtól kezdve idáig az egész vonalon sok helyt foly már a munka. A nagy terjű pályaudvar Alvincz felett emelkedő fensíkon van kimérve. Eddig nálunk lassan haladt a munka, minek oka részint napszámok s szerszámok hiánya, részint az építésre vállalkozó eddigi bizonytalan állása volt. De közelebből mind ez akadályok elhárítva leendő gyorsabban fog folyni. Halljuk, hogy két ezer székely munkást is fognak alkalmazni; mert ezek a vidékünkbeli román atyafiakkal serényebbek. Egy köböl föld kiadásáért munkadíj 1 frt 20 kr., egy köböl föld tengelyen csekély távolra elszállításáért 1 frt 20 kr. stb. Jelenben állandóan itt szállásolnak az építési vállalkozó három építész és egy mérnökkel, s még egy mérnök a tisztai tartsulattól. Most ennyit a vasutról, majd többet is írhatunk.

Kaszinónk haldoklani kezdett főképp mult tél óta, a részvétlenség hidege lelte szegényt már szinte két évtől fogva, de szerencsére akadtak orvosok; mert tanulmányait Pesten s Bécsben folytató kitünő tehetségtű ifjaink a nyári szünidőre haza jöven, itt levő több ifjak s urhölgyekkel működvelő társulatot alakítván, már eddigelő három színművet adtak elő, melynek jövedelmét a szegény beteg felüdítésére szükséges teke-asztal hozatalára határozták. Eddig is a tekeasztal hajította nagyrészt a beteg kaszinó ereibe az életére szükséges vért, a pénzt, de miután mult télen sz-sebesi postamester t. Kovács Lajos ur, kinek kaszinói társulatunk halás köszönettel tartozik, kaszinónk számára három évig ingyen használatul átengedett tekeasztalát körülmeinyeinel fogva vissza venni kénytetett, nehányan, kik mindenképp megakartuk tartani a beteget, már aggódva állottunk e haldokló ágya körül. De már nem féltünk; a beteg megél, kivált ha még két előadás sikerülne. Előadattak „Férj és jegyese”, „Férj egy órára”, s „Balatoni tünder” egyzerre, mely utolsót Boez J. és István J. urak Szigeti hasonczimú beszélyéből alkalmaztak igen mulatságos vígcsinművé, és „Könyves Kálmán.” Ha az előadásról azt mondom, hogy oly jeles volt, melyet a vidékünkön megfordulni szokott vándor színtársulatoknál nem láthatni, keveset mondtam, mert azt kellene mondanom, hogy főképp „Könyves Kálmán.” ban István J. mint Kálmán, Boez J. mint Almos és Szőgyény Gabrielle urhölgy mint Ingoli nagy városi színpadon is tapsot arhatának. Szepeik jelleme főfogása s átérzése képesített őket arra, hogy az egyéni-tést mind állandó (physognomikai), mind átmenő (pathognomikai) alakjában meglepő szép öszhangzásban állították egybe. Ezen kívül a tiszta, érthető, nyelvtanilag is helyes szavakat, mely mind az észteni, mind a dallamos nyomaték illő alkalmazásából kitűnt, vidéki színpadi szavaltathoz szokott füleinket meglepte és elbűvölt. Oly honosok voltak szerepeikben, hogy mint a zongora szendörgő billentyűi az ujak általi megérintésre a szükséges hangokat adják, úgy állott készen érzelmök minden hangfikejése a taglejtvényekkel együtt, hogy az ész első intésére maga idejében szólaljanak meg. Midőn Ingoli, Sz. G. urhölgy, bájos zengősi hangjával a tragicus érzelmek hurjait érintette, átregzett sziveinken a rokon-szenves fájdamla, s a közőnség szeméből kitörő könyek világos tanui valának művészi-játékanak. A többi szereplők is a darab egybevágó, kerekded előadására mindnyájan teljes igyekezettel befolytak, annyira, hogy a közőnség a szíkt terem miatt kiállott nagy hűség dacára is, ily műlévzet után, meglegedetten távozott. A színpadi disztivények, melyeket Boez J. a többi műkedvelők segédkezése mellett festett, mind szépek s műléléssel készítvők. Így jeles ifjaink lelkesedése, s művészi hajlamuk kaszinók életét megmentette. És hogy kaszinónk életére nézve e jó fordulat állott be, nagy köszönet érte még m. Makray Sándor urnak is, ki tudományos foglalkozásaira szükséges cs.ndes elvonultságából a műkedvellő ifjuság zajos teendőibe vegyülve, mint kaszinónk s e műkedvellő társulat igazgatója az óhajtott sikerre lelkes buzgalommal működött.

A vasut Alvinczet maholnap jelentékeny helységgé emeli; hajdan Zsigmond király idejében kir. város is volt, ezért úgy hiszem nem lenne érdektelen e jövővel bíró mezőváros jelen állását e becses lapunk hasábjain a t. olvasó közőnségnek, ha rövid vázlatban is a t. szerk. ur beegyezésével bemutatni. Ha fontosabb pol. és vidéki hírek nem szorítják ki közelebből írandó szerény közlésemet, szolgálak ezzel is.

P. L.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az arad-szebeni vasut építésére az engedély még mind nincs kiadva a vállalkozónak; az alkudozások a cs. pénzügyministerium

és Pickering közt még mindig csak folyamatban vannak, s a földmunkálatokkal mégis 45 ponton foglalkoznak. A ministerium oly erélyvel hat a földmunkálatok folytatására, hogy az arad fejevári vonal két év alatt csakugyan átadható lesz a közlekedésnek.

A szebeni tartományi gyűlésből az új országfelelosztási kormányjavaslat tárgyalása végett kiküldött bizottság sept. 26-ki ülésében — a „H. Ztg.“ szerint — az 1. §-t egészen a kormányjavaslat szövege szerint fogadta el, Gábor ur indítványával együtt, hogy t. i. a székely municipiumok említésénél zárjék mindenütt tételek oda „székelyföld.“ A tárgyalás, állítólag, a szebeni municipiummal kezdődött, s azonnal a székely municipiumokra mentek át. A „szász föld“ és „székely föld“ elnevezés zárjék közt leendő adacsatolása mellett egyetlen román tag se szavazott. Sőt, a „H. Ztg.“ szerint két indítvány tétel, melyeket a románok tréfából, s az egyik indítványozó szerint indignációból tetteknek kell tekinteni. Az egyik indítvány szerint, a többi municipiumoknál oda kellene tenni „magyar föld“ (Ungarland), a másik szerint „Comitatul Nobilium.“ A meg hasonlítás a bizottságban, ugy látszik, igen éles, s nem igen parlamentaristáknak bírálok kifakadásokra került volna.

(A magyar kérdéshez). A „Freundblatt“ e hó 24-ikéi írja, hogy sem e hó 16-ikéi, sem a 29-ki ministertanácsban a magyar kérdés nem érintett. Ezzel azonban nem az van mondva, hogy e kérdést ismét eljuttatták, sőt úgy látszik, hogy arra vonatkozólag már előbb bizonyos rendszer állapotot meg, melynek végrehajtása folyamatban van.

A magyar kir. udvari kancellária által az ország összes törvényhatóságaihoz, s a helytartótanács által minden római és görög katolikus püspökhöz udvari rendelet küldött, mely szerint, minthogy újabb időben eltérő nézetek merültek fel az iránt, valjon az egyházi kegyuri jogból származó kötelesegek birtoksváltozás esetén az új tulajdonosra már természetüknek fogva átszállanak-e, nyilvánítatik, miszerint ott, hol a kegyuri jog valamely ingatlan birtok tulajdonával összefüggésben áll, annak netalán törvényszerű megszüntetése a megfelelő kötelezettség magával az illető ingatlan birtokkal valóhatlanul, s elannyira kapcsolatos, hogy annak hatálya a birtoklasi s telekkönyvi állapotban történt változások által nem érintetve, minden új tulajdonosra a jószággal együtt közvetlenül átszármazik.

Tóth József, nemz. színházunknak ez egyik legkitűnőbb tagja, hosszabb betegkedése után Molière „Füvésznő“ vígjátékában lépett fel először. Az ünnepi este nagyszámú közönség gyűlt össze, mely a derek művészt zajos tetszéssel fogadta. Az előadás egyike volt a legérdekesebbeknek. Tóth J. mesteri felfogással s jellemzéssel személyesíté Hargagont, minden jelenete mélyen át volt gondolva és művészi valósíva. S a közönség elismerése annyira ment, hogy midőn Hargagon mondta: „Nincs semmi bajom, hála az égnek és orvosomnak“... egyszerre számos virágokréta röpült ama földszinti páholyba, hol dr. Kovács S. Endre ült, ki a művészt betegségből szerencsésen kigyógyította. Mint rendezői udjónság megemlítésére, hogy — a classicus darabok előadásánál Párisban divatos szokás szerint — a felvonások között a függönyt nem bocsáták le, hanem egy-egy rövid zenerész után tovább folyt a darab, s hogy Kazinczy Gábor kitűnő fordítása használatot.

Reviczki Szever f. hó 27-én d. u. 4 órákor temetett el a kórházból. Sokan siettek e szomorú gyászünnepeyre, fájdalom és mély részvét volt minden arcon. Legközelebbi rokonai közül ott volt nővére, Reviczki Szerena k. a., ki midőn lelketávozó fájdalmában zokogva a koporsóra borult, kevés szem volt, melyben könny nem osillogott. A koporsót az elhunyt ifjú pályatársai állták körül fátylakkal s kikísérték a nyugalom megszentelt helyére. Az irodalmi körök számosan voltak képviselve, ott volt az akadémiák alelnöke és több tagja, s majd minden ismeretesb journalista. A nemz. színház s a művészi köröknek is sok képviselője volt jelen, de mind a mellett az alkalomkor is élénken éreztük oly irodalmi és művészeti központ hiányát, mely a fiatalabb nemzedéknek gyűlhelye lenne. A legmélyebb gyász és fájdalom között adatott át a koporsó a földnek, melyet sokáig fog felkeresni az elhunyt pályatárs barátainak kegyeletes emlékezete. Béke hamvainak!

Reviczki Szever holttestének törvényszerű boncoltatása 27-ikén reggel ment végbe. Dr. Tóth Nep, János egyetemi m. tanár ur boncolta. Míg reggel a hivatalos jegyzőkönyvet közölhetjük, megemlítjük, hogy a golyó mélyebbre fúródott be, mint tegnap iruk. A halál rögtön heálta, a párbajnál jelen volt két orvos a lövésre azonnal előlépett, de mire oda értek, Reviczki már halva volt. Zsebében — párbajoknál divó szokás szerint — levél volt, melyben egyik rokonának azt

írja, hogy önmaga vetett véget életének s mellette zsebpisztolyt találtak, mintegy azt tüntetve elő, hogy e pisztoly oltá ki életét; de a fejében talált golyó majdnem két órá nagy volt, mint a zsebpisztoly csőve.

A Petőfi-émlékre összegyűlt pénzek. Olvasóink tudják, hogy egy, Petőfi Sándornak eme'endő emlékszobor költségeire a közlebbi években országsszerte gyűjtések történtek s leginkább Reményi Ede buzgalma folytán szép összeg is gyűlt be. Az is tudva lesz, hogy az e tárgyban működendő társulat — az idők kedvezőtlen viszonyai miatt — több ízben komoly kísérletek dacára sem akkulhatott meg végleg. Az alatt a begyűlt pénzek az egyes gyűjtők, névszerint Reményi, a „M. Sajtó“ és a „Vasárnapi Ujság“ szerkesztőjei által időnkint a pesti takarékpénztárba szolgáltatottak be s kedvezőbb idők bekövetkezéig ott kamatoznak. Az egyes adakozóknak s a szobortígy barátainak még nagyobb megnyugtatósára fog szolgálni azon körülmény, hogy a pesti takarékpénztár választmánya, több adakozó felhívására s indítványára, a mult ülésében elhatározta, hogy a Petőfi-émlékre begyűlt s nála beadott tőkék s kamataik a törvényes uton kieszközölendő szobortígyi társulat megalakulásaig, a pesti takarékpénztár külön utatitása nélkül senkinek ki nem adandók. A közönség bizonyosan teljes méltánnyal fogja fogadni a nevezett választmány ezen eljárását, mely az által, hogy a jelenleg uratlan kőzavgyout ótalma alá veszi s minden eshetőség ellen biztosítja, a közszélokra történő adakozások iránti bizalmat csak nevelni fogja. Most már a magán kézen levő takarékpénztári könyvecskék el is veszhetnek, illetéktelen kezébe is kerülhetnek; de a közönség pénze s vele a Petőfi-émlék ügye biztosítva van. Ugy tudjuk, hogy a nevezett három esatorán eddig befolyt pénzek, illető kamataikkal együtt, ez év végén már meg fogják haladni a 10,000 forintot. („M. S.“)

A jelenleg Konstantinápolyban időző kéjvonalatosok egyike írja, hogy ott több ismert magyaron kívül Grimm Istvánnal is találkozott, a ki a forradalom ideje alatt tudvalevőleg a Kossuth-bankjegyek gyártását vezérelte. Grimm jelenleg szolgálaton kívüli török őrnagy s nagyon szorult viszonyok között él. Leghőbb kívánsága, mielőbb hazájába visszatérhetni.

(Vilmos főherceg és a cigány zene.) Mint a „W. Z. K.“ írja, Vilmos és Rainer főhercegek ő fenségei Komáromban a „Magyar király“hoz, Albrecht főherceg ő fensége pedig Putzky ur magánházában szállásoltak. Este a nevezett főhercegek ő fenségei a nevezett vendéglő kávéházában jöttek össze, hol a barna művészek által zenével tiszteltettek meg. Mintán ismeretes szabatsággal több nyitányt és hangversenyművet eljátszottak volt, Vilmos főherceg ő fensége csárdást kívánt hallani. E felhívás a zenészeket egészen felvillanyozta. Oly művészesen, oly szenvedélyes hűvel játszottak egy csárdást, hogy a jelen voltak önkénytelenül is táncolni kezdtek. Azt mondták, hogy ily csárdást még soha senki sem hallott. Ő fensége gazdagon megajándékozta a jeles zenészeket.

Az augsburgi „Allgemeine Zeitung“ legújabb száma lelkesedéssel cikkezett hoz Petőfi ről, Petőfi verseinek Opitz általi fordítását ismertetve. „Petőfi — mond a többi között — a legfiatalabb hallhatatlanok egyike. Ő valóban nagy lyricus, ki a származás pegaszt lovagolja, míg Vörösmarty a classicus, az akademiailag idomított iskola-író. Köl-tészete hibái az ifjúság és gazdagság hibái, irigylésre méltó hibák az utazókra nézve, kik részben a classicusok curulusi ülésére telepedtek le.“

Forgalmi akadályok Erdélyország és a Dunafejedelemségek közt. Mint bécsi lapokban olvassuk, a bukaresti kormány végre valahára lépéseket tett, hogy az Erdély és a Dunafejedelemségek közt már a májusi vizáradások óta létező forgalmi akadályok minél előbb megszűnjének. A kormány tudniillik a kimpulungi parasztséggal az ugynevezett brassó-bukaresti kereskedelmi ut újjaépítése ügyében egyezkedésre lépett.

A régen vidéki magyar olvasó egyet*) alapszabályai a felsőes kir. fő-kormányzatoknál folyó év szent Jakab hava 20-káról 23,593 sz. alatt kiadott rendelete által megerősítetve; a 48 diki események által megszüntetett, és könyveiben is nagy kárt szenvedett magyar olvasó egyet, mely a helybeli és vidéki értelmiség minden törekvése dacára is csakis 1862 diki évben jöhetvén új-ból létre 14 éves halottaiból újra feltámadott, és életbelépett báró Bánfi János ur elnöklété alatt. A miről a résztvevőn kívánó helybeli és vidéki közönség azvon meggyőzősével értesítettik, hogy 2 osztrák frt évi részvény, és az első évben alapszabályok, és könyvjástrom kinyomtatási áraban 10 kr. o. ért. t. Gámán

*) Kértek a „Korunk“ t. szerkesztője a tudósítás felvételére.

Károly pénztárnoknál leendő befizetése után mindenki az olvasó egyet tagjának elismer-tetik, és könyvtárnok t. Molnár István urnál álló, és a már két évi fenállása óta is tete-mesen megszorodott könyvtár használatára feljogosítatik.

A közgyűlés tartásának ideje az alapsza-bályok 6 diki pontja értelmében mindig aug-hó 9-dike levén; az idén azonban bizonyos akadályok miatt a közgyűlés a kijelölt időben meg nem tartatván, a szászrégeni ref. isko-laházban leendő megtartására folyó évi octo-ber hó 23-án délutáni 2 óra tüzetik ki, a melyen részvételre a tagok ezennel meghi-vatnak.

A meggyőző, és az idők mostohaaságá-val szintgy, mint az emberek részvétele-ségével küzdő régenvidéki magyar olvasó egy-lelet ref. lelkész t. Nagy Albert ur épp oly nagy-lelkű, mint hazafias adománygyal gazda-gítá. Ugyanis összesen 55 frt 85 kr. o. ért-könyvet hozott, és ajándékozott az olvasó egyet számára, mely hazafias ajándékaért bizottságunk méltánnyal elismerést, és kö-szönetet nyilvánítani kedves kötelességének ismeri.

Szászrégenben 1864 sept. 25-kén tartott bizottsági gyűlésből.

Csia Elek
alelnök
Szász István
jegyző.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, sept. 24. A „Times“ azt hiszi, hogy Olaszország főváro-sának kérdése nagy veszélyeket rejt möhében. Szerinte a Turinban kitört zavargások oda-mutatnak, hogy Olaszországban égő szenved-élyek lappanganak a politikai élet nyugodt felszíné alatt.

A „Daily News“ azt állítja, hogy ha Victor Emanuel szék Turint, mint fővárost odahagy-ni, egész Olaszország bizonyos lehet a felől, hogy királya valamely parancsoló szükségnek enged.

Franciaország. Páris, sept. 23. A „France“ a francia-olasz szerződésre vonat-kozólag ezt írja: „Midőn az olasz-francia egyezményről szóló hírek fölött vélemény-t mondtunk, s kijelentettük, hogy a szerző-dés tárgya inkább Velence, mint Róma, megjegyzéseink ellenvetésekre, kételyekre szol-gáltattak alkalmat. Am olvassuk ma az olasz főhivatalos lapokat, s látni fogjuk, hogy ezek figyelműket egészen Austria felé fordít-ják. A kormány székhelyének Florenzbe át-tétele erkölcsi biztosíték, melyet Olaszország nyújt Franciaországnak, s egybe van kötve a Rómáról való lemondással. Azonban e le-mondás Turinban is történhetett volna. A par-lamentnek vissza kelle vonni ama határozatot, mely Rómát jelöli ki fővárosul, s a szerződés szerint Victor Emanuel megígéri, hogy nem csak tiszteletben tartandja a római területet, de meg is védi azt. Erre nézve éppen oly sikerrel lehetett volna intézkedni Turinból, mint Florenzéből. Tehát a bekövetkezett tény-ben más valami van, s nem a római kérdés. Meg kell még jegyezni a római kérdést ille-tőleg, hogy a két évre szabott határidő alatt van fenntartva a status quo, vagyis a pápai kormány védelme Franciaország által. Azon-ban az ily hosszú idő múlva lefolyó szerződés mellett egy tény tűnik fel: tudniillik a kor-mány székhelyének áttétele Turinból Florenz-be. Miért történik ez a közvetlen áthelyezés?

Az olasz katonai bizottság, e tekintetben tanácsadásra szólítva, kijelenté, hogy Turin nincs komolyan védhető helyzetben. Austria haszonnyit órá alatt betörhet és elfoglalhatja a fővárost. Honnan jó ez a rögtöni aggodal-m? Meg kell vallani, hogy ez aggodalmak nem csak Austria magatartásából eredtek, Olaszország irányában, és ama katonai intéz-kedésekből, melyeket e hatalom a határszélen tétel: hanem a azokból megerősített hírek-ből is, melyek a kassingeni és karlsbadi tállálók-sokra vonatkoznak, s oly szövetségek létre-jöttét helyezik kilátásba, a mik Olaszország érdekeit fenyegetik. Victor Emanuel király-kormányja nem titkolható el azt a tapasztalá-sát, hogy egyszerre rögtön támadó mozgal-mát lát maga ellen, s ez veszélyeztetni az új királyság jövődjét. Másrészt is a tett-pártnak túrelmetlensége és merészsége előidézheti a szikra fellobbanását, melyre Austria és Olaszország között a harc kitörhet. Ily viszony-ok közt világos, hogy Olaszországnak a lehetőségig közelednie kelle Franciaország-hoz, és támaszt keresnie a további veszélyek ellen ama hatalomnál, mely megszabadította. E közeledés első feltétele nem lehetett egyéb mint a pápai államok függetlenségének és területi épségének biztosítása, azaz: a Róma iránti igények teljes és ünnepléses feladása. Megállapítva e pontot, az olasz politika fölötti megegyezés, különben Austriával szemben, könnyű volt, mert Franciaország érdeke egy

Olaszországgal, nehogy t. i. Austria újolag előre törhessen Olaszországban fegyverével vagy befolyásával. E szempontból a francia-foglaló seregnek Rómában maradása a leg-közelebbi két év alatt Olaszország védelmére, a szakértők nézete szerint megbecsülhetlen előleges feltétel, sőt első rangú stratégiai szükség. Lombardia határai felé kell tehát tekintenünk, nem Rómára. Austria az igaz, nagyon egyszerűen véget vehetne mindazon bonyodalmaknak, melyeken az olasz-francia szerződés alapszik, csak föl kellene hagynia minden utógondolatot Olaszország illetőleg, miként a turini kormány teszi Rómára nézve; csak el kellene ismernie a bevégeztet tény-t, mely ellen minden erőlködés dacára hasz-talan törekszik; csak a nagy velencei kérd-ést békés uton kellene kiegyenlítnie, mely jövőben mindkét államra nézve veszélyes és Európa folytonos fenyegetését foglalja magá-ban. Ez a sept. 15-ki szerződés valódi jelle-me, miként az egész tényállás bizonyítja. Csak az lenne kívánatos, hogy felfogják, hogy a nehézséget békésen és őszintén oldják meg, s ne legyen újra szükséges karddal ketté vá-gása a csomónak.“

Olaszország. Turin, sept. 24. A „Gen. Corr.“ nek a helyzetről következőleg írnak: Turin e pillanatban csendes ugyan, de a figyelme észlelő előtt ez a csend a vihar ki-törése előttiének látszik. A tettpárt lázas tevé-kenységet fejt ki, a mi a kétségbeesés har-czához hasonlít. Magokban az udvari körök-ben is nagyobb félelem uralkodik, mint a pil-lanyni helyzetből következtenni lehetne. Már arról is szó volt, hogy a király bekövetkez-hető esetben biztosabb helyre utazzék el. Szerecsére a nép erről semmit sem tud, külön-ben a vihar kitört volna. Hogy az olasz-fran-cia szerződést Olaszország nagyobb városai-ban miképpen fogadják, eltérőleg hangzanak a tudósítások. Nagybárra mégis úgy látszik, hogy a benyomás leverő természetű. Lamar-mora jelszava: szilárd ragaszkodás a septem-ber 15-ki olasz-francia egyezményhez. Ily ér-telmű utasításokat már küldött is a megyefő-nökhöz.

Párisba ment tudósítások szerint Turinban már elkezdődött a készülődés, a bankok, vasut-igazgatóságok stb. Florenzbe költöztetésére; a királyi kincstárt is gyorsan vasutra szállít-ják. Florenz megerősítésére a kormány 40 milliót fog kérni a parlamenttől.

A 22-ki zavargásról a „Köln. Ztg.“-nak, a már közteltetken kívül, ezeket írják: Reg-geli 10 órákor a várkastélyban felállított esat-ok fele részét ismét elvitték, jöllehet félre-ismerhetlen igazgatóságok uralkodik a városban. Az utcákon a napi kérdést tárgyaló hírlapo-kat és röpiatokat árulnak. Garibaldit meghív-ták, hogy álljon a mozgalom élére, de nem akart Turinba jönni. Déltűn 5 óra. Falra-gasztványokban kárhoztatva van a rendőrká-tonaság mult esti magaviselete, „s a septem-ber 21-diki áldozatok“ javára fel van hiva a közönség adakozásra. A városzház terén is csat-patok vannak felállítva. A felkeles vezér és tapasztalt vezénylet nélküli. Ez a körülmény is bizonyítja, hogy különféle elemek csoporto-sultak össze. Menabreat a következő szavak-kal fogadták a városban: „Őn eladta Savoyát Franciaországnak; most Piemontot akarja neki eladni.“ Esti 8 óra. Ismét heves jelenet-ek. Fegyveres ellenállásra történik készülődés. A nép mindent rombol, a mi keze alá kerül, letépi a királyi czimeres czimtablákat, kifütyölő a csendőröket. A helyhatósági ta-nács védi magát s a nemzetörség mellett van. A ministerium két nap óta egyetlen életelt nem adott. Nagyszámú előkelők, ügyvédek és kereskedők gyűlték össze, hogy a lázongás megakadályozásának eszközeiről gondoskodjanak. Kiáltványokat bocsátanak ki, a melyekben előrebocsátva a ministerium gyávaságát, a ren-delkezése alatt álló 25,000 ember dacára, fel-hívják a népet, hogy „maradjon a törvényes-ség korlárai között; a ministerium a vádlot-tak padján fog a népek számot adni a Ró-máról való lemondás nemzetellenes cselekvé-yeiről. Semmi ellenségeskedés! Osupán ez legyen programunk: Vádálalapha a minis-terekkel!“

A francia lapoknak Lucarnoból 23-ról kelt sürgőnye szerint, Turinban 22-kén este újolag zavargások történtek. Mintán az össze-csoporsult tömeg hosszas ingerkedő kihíva-sokat tett a rendőrpáloka ellen, a katonaság többibben sortűzet adott. Sokan megsebesül-t, s számos elfogatások történtek. A meg-sebesült vagy elfogott egyének közül többen revolverekkel s törökkel voltak fölfegyver-kezve. Este 11 órákor a nyugalom helyre-állott.

A turini polgármester 22-én következő ki-áltványt adott ki: „Polgártársak! Városunk-ban eddigelő példátlan események azt tegnapi gyászszal tölték el. Jelenleg ismétlem azokat az intézkedést, a miket helyhatóságok sietett hozzátok intézni, s azt annál sürgetőbben teszem, mivel fontos dolog, hogy ne háruljon a turini lakosságra e sajnos események hibá-

ja, s hogy mindenki közreműködje a hatalmában álló eszközökkel, a nyugalom helyreállítására. Különösen hozzátok intézem a felhívást, a nemzetőrség tisztjei s katonái, hozzátok, kikre a tömeg ezt a küldetést ruházta, s ti azt híven teljesíteni tudjátok, nem csak azért, mivel ez kötelesség, hanem főleg azért, mivel fölfogjátok, hogy nagy részben a kötelesség teljesítésétől függ városok s a közös hon sorsa.

Németország. Frankfurt, sept. 25. A senatus tegnapi ülésében meghatározta, hogy október 3. és 4-én az összes polgárral szavaztatni fog a zsidók a falusi polgároknak a városi keresztény polgárokkal leendő egyenjogósítása felett.

Berlin, sept. 26. A „Nordd. Allg. Ztg.” Bismarcknak aug. 31-ről kelt, s az aug. 20-iki angol jegyzékre válaszul adott sürgönyére vonatkozólag arról értesül, hogy az előbbi nem bocsátódik vitatásba Russell lord jegyzékének részletei felett, hanem csak azt emeli ki, hogy Poroszország sohasem vonta kétségbe IX. Keresztély király jogait, s ezért annak jogainak átengedését is kívánhatja. Az északi Schleswig nemzetiségének károsítása iránti aggodalmakat alaptalanoknak nyilvánítja, s kiemeli, hogy a londoni értekezlet beárta s a béke előzetek megkötése közt történt események Poroszországot arra indíták, hogy magán 28-i előbbi javaslatához térjen vissza. Végül a sürgöny az a fölötti megelégedését fejezi ki, hogy Angolország most jobban tekintetbe veszi a hecezősegek óhajait, mint az értekezleten, s az a fölötti örömet, hogy legalább ebben közeledés állott be a két kabinét nézetei közt.

Oláh-Moldvafejedelemség. Bukarest, sept. 21. Az új földbirtoki törvény valószínű következményeiről a „Botschafter”-nek következőleg írnak: A földterhementesítés kétségkívül nagy csapás a földesurakra nézve, mi-

dőn a robott megszüntetésén kívül, egy falcse (2880 □ öl) föld, a melynek ára ezelőtt 20, vagy legalább is 12–15 arany volt, most 6 aranyért van a parasztnak átadva s így is 15 évi törlesztés mellett. Ez intézkedés ropantul csökkentette a föld becsét. Oly haszonbérés jóságoért, a melyeknek évi bére az új törvény kihirdetése előtt 3700 arany volt, most nem igényelnek többet 1700 arannyal. Magára a népre nézve is az ily móddal való felszabadítás elcsietett intézkedés. Az oláh-moldvai köznép még távulról sem áll a polgárisodásnak oly fokán, hogy töle önkéntes erőfeszítő munkásságot lehessen várni. Szabadságot arra fogja használni, hogy háborítlanul odaadja magát tanyasági hajlamának, s még aratás előtt az üzerek kezeibe esik, mindíg szüksége levén pénzre, az országos és községi adók fizetése végett. Az is bizonyos, hogy az első években, míg idegen tőke és munkaerő segélyt nem nyújt, a gazdasági termelésben nagy hiány fog mutatkozni. Ezért az új törvény már is nagyon hátrányosan hatott az ország hitelviszonyaira is.

Ujabb. Bécs, sept. 28. A porosz „Zeidl. Corr.” egy bécsi tudósítást közölt, a francia-olasz egyezmény által Bécsben tett benyomárról. Napoleon császár az alkudozások beárta előtt a bécsi kormánynak följajánlotta, hogy vegyen részt a Róma sorsa feletti tárgyalásokban, s csak ez ajánlat visszautasítása után köthette meg az egyezményt, s ekkép Ausztriát az olasz ügyekben minden szavazattal megfosztá. Ausztria a veszélyt átlátván, Metternich hercegnek a Párisba elutazást ajánlta, hogy Napoleon császártól fölvilágosítást kérjen az egyezmény hordereje iránt. A várt hiteltel tudósítások alapján Ausztria határozni fog az iránt, hogy vajjon idején lenne-e, Napoleon császárt a zürichi béke határozataira emlékeztetni, melynek megsértése az egyezmény

által szentesítve van. — A „Gen. Corr.” a porosz lap fenebbi közlését alaptalannak nyilvánítja.

— Páris, sept. 28. A „Constitutionnel” írja: Az egyezmény a pápa számára biztosítja a kormányhatalmat, függetlenséget; hadsereget s pénzügyet; az idegen hatalmasság részéről való megszállás meg fog szűnni. A pápa nem utasíthatná vissza e javaslatokat, hanemha ellenségeinek akarna igazat adni. A cikk így végződik: E tárgyban semmi utógondolat sem létezik. Sept. 15-ke előtt a helyzet mindenkire nézve hamis volt, most az mindenkire nézve tiszta; Olaszországra nézve, melyben most már semmi idegennek nincsenek, Velencét kivéve, a pápára nézve, ki ismét szabályszerű hatalmi viszonyokba lép be, szintugy mint Franciaországra nézve, mely sohasem hagyta volna el Rómát a nélkül, hogy a pápának biztosítékokat ne adott volna.

na a külveszélyek ellen, s eszközöket a belbiztonság megalapítására.

— Milanó, sept. 27. A „Perseveranza”-nak Turinból jelentik: A mint mondják, Sella a Lombardiában uralkodó hangulat tekintetéből a belügyi tárcát visszautasította; Lanza szintén visszavonult. Hirszerint a nápolyi, florenzei s genovai főnökök beadták lemondásukat. Ricasoli Turinba érkezett, s La Marmora tetszés szerinti tárcát ajánlott föl neki.

Bécsibörze September 30-án: Nemzeti kölcsön 79.— 5% Metalliques 70.40. Bank-részvény 775.—. Hitel részvény 184.—. Váltó Londonra 115.60. Ezüst 115.50. Arany 551. 1860-diki Állam kölcsön 91.75.

September 28-án: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 73.80. Erdélyi 72.25.

Erdélyi			Alsó ausztriai mérő: vagy is két nagy véka.					Marhab. fontja.
			Tiszta búza.	Rozs.	Árpa.	Zab.	Törökbúza.	
piaczi árak:			k r a j c z á r o k b a n.					
Beszterce	sept.	20.	300—300	—	160	92	240	13
Brassó	sept.	16.	416—416	176—164	186—168	106 100	254	13
Dézs	"	20.	340—300	200—180	—	120—100	230—220	11
K. Fehérvár	"	17.	363	310	—	140	248	10
Kolozsvár	sept.	29.	320	150	120	90	215	13
M.-Vásárhely	"	22.	347—326	200—150	—	130	268	10
N.-Enyed	"	22.	340—320	250—220	—	130 112	250—250	12
Szamosújvár	"	26.	300—260	180—160	—	110—100	220—210	12
Szászváros	aug.	29.	390—390	290—290	—	196	295—295	13
Sz.-Régen	sept.	22.	340—320	200—190	—	110—100	280—260	12
N.-Szeben	"	16.	373—373	193—193	—	113—113	287—287	13
Sz.-Udvarhely	"	20.	340—340	200—200	—	125 125	220	10
Torda	"	17.	291—266	212—210	134—130	106—100	216—210	12

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

NEM HIVATALOS.

(251) Meghívás. 1—2

Miután alólírt társulat részvény-aláírása, a részvények tökéletes eladása által, végképpen be lön zárva, felhívtnak minden t. részvényesek, a magas korlátnokság rendelete értelmében, s a részvény aláírási feltetelek 8-ik, s az alapszabály-terv 112-ik §§-ei szerint, **f. é. november 1-ső napjára Kolozsvárra**, középütczei 457 szám alatti hivatali helyiségünkbe, a társulat megalakítása végett, akár személyesen, akár felhatalmazott által, **közgyűlésre megjelenni.**

Megjegyeztetik, hogy a meg nem jelenők, a hozandó határozatok iránt beleegyezéseket jelentik ki.

Kolozsvár, september 28-án 1864.

A „Victoria” biztosító társulat alapító bizottmánya.

(252) Eladó szőlő. (1—3)

Szentgyörgyhegyén az alsóbban a hiddal átellenben **négy és fél fertály szőlő terméssel vagy a nélkül és több kosár méh eladó.** Értekezhetni a nagykaszárnával átellenben **399. sz. házban özvegy WÁZSI TOBIÁSNÉVAL.**

(253) Árverezési hirdetmény. (1—3)

A szén- és monostor utca között Kolozsvárt **192** szám alatt fekvő, **42** lakrészekből álló, tágas udvarral és kerttel ellátott ugynevezett Wesselenyi-ház a jövő **November 3-kán d. e. 9 órakor** magánál a nevezett házban tartandó nyilvános árverezés után a többet ígérőnek örökáron el fog adni. Ezen árverésről a venni szándékozók oly megjegyzéssel értesítenek, hogy a kikiáltási összeg **18,000 o. é. frtban** állítatt meg, és hogy az árverezési feltetelek a Kolozsvár városi törvényeséknél, és bányász tiszt Páka János urnál, a b. király utcában 407 szám alatt is megtekinthetők.

(254) Bérlet hirdetmény. (1—3)

Baró Radák Istvánné ö nagyságának M.-Szengyelbe, Maros-Ludastól egy óra járásnyira, levő birtoka az **1865 ik év Szentgyörgy napján kezdve** hat évre haszonbérbe kiadandó. A birtok all több mint 37 hold jó lakó és gazdasági épületekkel ellátott belsőből, 11 hold jó miv alatt levő szőlőből és 1275 hold tagosított birtokból. Értekezhetni Nagyenyeden Zeyk Károlyllyal, vagy Kolozsvárt ügyvéd Pataky Józseffel.

(249) Elveszett kutya. (3—3)

Egy fekete angol **visla**, rövid szőrű, farka végén gücs, szügyén közbül fehér jegy, figyel a „**ZSIPSZ**” névre — elvesztett, a megtaláló jelentse magát Bethlenben gr. Bethlen Károly udvarában, vagy Kolozsvárt „István” kereskedésében, hol **10 forint** megtalálási jutalomra igényt tarthat.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban

kapható:

A Társadalom alapelvei.

Irta Zádori János. Ára 2 frt.

Róma és a római birodalom története.

Lamé Fleury után magyarítá Szabó György, tanár. Két rész két kötetben 2 frt.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A Boulevard gyermekei. Regény Gróf Bethlen Miklós, Történeti emlékiratai. Irta Kock Pál. Francziából. Rózsá-ági Antal. Ára . 1 frt. 40 kr. **lékrajzai.** Francziából. Toldy István. Ára . . . 2 frt — kr.

(1) BÉRINGER orvosi tudor (11—12)

cs. kir. és hercegi, udvari szabadalmakba részeltetett:

Növény-gyök Olaja.

Mint az emberi hajnövelés szilárdítására és színpítésére szolgáló csatlaltan szer, nevezetesen oly eseteknél, hol a kora szürkülés és hajkihullás már mutatkozik, meglepő eredménnyel alkalmazható, orv. tud. Béringer Növény-gyök olaja megakadályozza az oly alkalmatlan folt és felcserepedési képződést, a hajnak élénk fényt, kellemes simaságot és puhakony lágyaságot kölcsönöz, bizonyosan minden öltözék-asztal díszére szolgálhat.

Egy hosszabb használatra elégséges üveg ára 1 frt o. ért.

Dr. SUIN BOUTEMARDT illatos-FOGPEPJE. mint alkalmasnak és észszerűnek bizonyosult, s tisztított állományokból előállított készítmény, a fog és foghórok fenntartására, a többi ily nemti esmeretes és használt szerreknél sokkal hamarabb és biztosabban tisztító, a nélkül hogy a fog szomjanczát legkevésbé is bántaná, s egyszersmind szilárdító és erősítő hatása által, az egész száj-üregnek nagyon üdítő, jótékony frissességet kölcsönöz.

Hajfestő-szere.

A kezeléshez szükségeseltető 2 haj kefésekével, s 2 tégelyel 5 frt o. é. Ezen minden szakértők és azt használók által, tökéletesen észszerűnek, s általában ártalmatlannak nyilvánított s esmeret szer, a haj, szakál és szemöldökök tetszés szerinti árnyéklatá barnítására szolgál, a nélkül hogy a bőrt legkevésbé is bémocskolná, vagy szagossá tenné. Ezen szer alkalmazása igen könnyű, s az ez által előállított hajszinezetek, s változatok, a legtermészetesebben néznek ki; festés után mely átaljába tartós, állandó és hatályos; lehet szokás szerént jó hajkefésőt, vagy tiszta haj-olajat használni.

LINDES orv. tudor és lanár

NÖVÉNYI RUD-HAJKENŐJE.

Ezen legezészerűbb művegyézi-kezelési eljárás által, tiszta növényi alkatrészekből gondosan készített hajkenő, a hajnövelésre nagyon jótévéőleg hat, azt puhán tartva, a kiszáradástól megóvjá, s a mellet a hajnak szép, természetes fény, s jelentékeny rugékonyságot kölcsönöz, s ezeken kívül még a hajcsomag összetartását is eszközözi.

Eredeti darabokban 50 uj kr.

A fennebbi kitiűő sajáttságai által elhírhedt jeles szerék jót állás melletti valódiságokba kaphatók:

Egyedüli, határozott gyári áron kaphatók: **Kolozsvárt**, csak is gyógyszerész **WOLFF J. s KHUDI J. özvegyénél** valamint **Beszterczen**: Kelp Frigyes, és Dietrich & Fleischer; **Brassóban**: Stenner F.; és Jekelius Ferdinand gyógyszerészek. **Dézs**: Krémer Sámuel. **Déván**: Bosnyak és Gergelyi. **Nagy-Enyed**: Bisztricsányi A. és Trajánovits Ede gyógyszerész.; **Erzsébethvároson**: Schmidt A.; **Hátszeg**: Mátéfi Béla gyógyszer. **Károlyfehérvárt**: Rusz János, és Matherny Emil gyógyszer.; **Kézdi-Vásárhelyt**: Fejér Lukács; **Maros-Vásárhelyt**: Fogarasi J. D.; **Medgyesen**: Brekner Károly, Vándory & Brandsch; **Segesvárt**: Misselbacher fia és Teutsch; **Szamosújvárt**: Placintár és fia gyógyszer.; **Szász-Régenben**: Wachner Traugott; **Szászsebesben**: Weissörtel Ad. G.; **Szebenben**: Zührer J. F.; **Székelly-Keresztúron**: Binder Márton; **Sepsi-Szentgyörgyön**: Vitályos Béla; **Sz.-Udvarhelyt**: Kauntz J. A. gyógyszer.; **Szeredában**: Gozsy A.; **Sz.-Somlyón**: Ruszka Ignác; **Tasnád**: Szongott Jakab; **Tordán**: Velits G. és Wolff G.; **Zalathán**: Megay Guszt. A. gyógyszer.